

Виникає питання: в якому співвідношенні перебувають поняття “юридичне письмо” і “документ”. Термін “документ” також має декілька значень, кожне з яких певною мірою стосується юридичного письма. Слід зазначити, що у випадках, коли мова йде про текст, який має юридичний зміст, слова “документ” і “юридичне письмо” використовуються як тотожні.

Власне кажучи, в юридичній науці на сьогодні створилася ситуація, при якій можна констатувати відсутність та неусталеність визначення поняття юридичного письма.

Техніка юридичного письма – це мистецтво. Мистецтво лежить в основі того, що ми сприймаємо: краси, форми, значення. Розуміння техніки юридичного письма ототожнюється з юридично-догматичним методом, який внутрішньо необхідний праву і є єдиним способом відповідного практичного оволодіння ним. Метод науки – це спосіб упорядкування наукової діяльності щодо досягнення поставленої мети, а в контексті пізнавальної діяльності – як спосіб виконання функції відтворення у свідомості досліджуваного об’єкта.

Отже, юридичне письмо – це система засобів, правил, прийомів, принципів, методів фіксації юридичної мови, за допомогою яких передається мовленнєва інформація у вигляді юридичного документа.

Кісілюк Е.М., заступник начальника кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ ЧИ ОБТЯЖУЮЧІ ОБСТАВИНИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ?

Майже половина статей Особливої частини КК України містить вказівку на один або навіть декілька різновидів складу злочину, які в теорії кримінального права називаються кваліфікованими чи обтяжуючими. Разом з тим, багато з них співпадають з обставинами, які обтяжують покарання, перелік яких закріплено у ст. 67 КК України. Наприклад, учинення злочину повторно, групою осіб за попередньою змовою, тяжкі наслідки та

інше. Оперування законодавцем одними й тими ж термінами, співпадіння назви окремих видів обставин, які зазначені в Загальній та ознак, які вказані в Особливій частині КК України, наводять на думку про єдність юридичної природи й суті власне обтяжуючих обставин (з одного боку) і кваліфікуючих ознак (з іншого).

У вказаних правових явищах, безумовно, є багато спільного: і одні й інші знаходяться поза межами основного складу злочину в тому розумінні, що вони не входять до тієї сукупності ознак, без яких не можлива сама відповідальність за певний вид злочину; вони знаходяться в тісному зв'язку зі скоєним злочином і з даними про особу винного; обидва впливають на обсяг відповідальності.

Однак, ні змішувати, ні, тим більше, ототожнювати такі явища недопустимо. Кваліфікуючі ознаки, наближаючись до обтяжуючих обставин у властивості впливу на обсяг відповідальності й покарання, є засобом диференціації, а не індивідуалізації покарання, тобто виступають інструментом у руках законодавця, а не судді. Диференціація відповідальності передбачає обов'язок прийняття рішення з врахуванням тих чи інших передбачених законом ознак, що впливають на долю особи.

Потрібно зазначити наступні відмінності, які не дозволяють ототожнювати кваліфікуючі ознаки та обставини, що обтяжують покарання:

1. Кваліфікуючі ознаки обов'язково пов'язані з категорією “ступінь суспільної небезпеки вчиненого і особи винного”, у той час, як далеко не всім обставинам, що обтяжують покарання, притаманна така риса.

2. Сила впливу обставин, які обтяжують покарання діючим законодавством за загальним правилом ніяк не визначена, а сила впливу кваліфікуючих ознак встановлена самим законодавцем за допомогою визначення нижньої і верхньої межі санкції, встановлення інших меж покарання. Обставини, передбачені ст. 67 КК України дають можливість суду вибирати покарання, збільшувати чи зменшувати його лише в цих межах.

3. Поняття кваліфікуючих ознак за змістом вужче поняття обставин, що обтяжують покарання, адже вони охоплюють лише ті дані, які так чи інакше проявилися в злочині й впливають на суспільну небезпеку вчиненого та особу винного. У той час, як обтяжуючі обставини охоплюють і ті види обставин, які зі

злочином безпосередньо не пов'язані, не проявилися в ньому і навіть не вплинули на небезпечність особи винного.

4. Кваліфікуючі ознаки мають перевагу над обставинами, що обтяжують покарання при призначенні покарання. Адже з положень ч. 4 ст. 67 КК України випливає, що, якщо будь-яка з обставин, що обтяжує покарання, передбачена в статті Особливої частини КК України як ознака злочину, що впливає на його кваліфікацію, то суд не може ще раз враховувати її при призначенні покарання як таку, що обтяжує покарання.

Таким чином, обставини, які обтяжують покарання є засобом індивідуалізації відповідальності. У той час, як кваліфікуючі ознаки є засобом її диференціації. Тому, характеризуючи склад злочину, передбачений окремою кримінально-правовою нормою Особливої частини КК України, потрібно вживати термін “кваліфікуючі ознаки”, а не “обтяжуючі обставини”.

Карпов Н.С., професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПЕРЕКЛАДАЧА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У пункті 25 частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) зазначено, що перекладач є учасником кримінального провадження. Відповідно до ч. 1 ст. 68 цього Кодексу, він залучається сторонами кримінального провадження або слідчим суддею чи судом у разі необхідності перекладу пояснень, показань або документів.

Права перекладача визначені у ч. 2 ст. 68 КПК. Він має право: 1) ставити запитання з метою уточнень для правильного перекладу; 2) знайомитися з протоколами процесуальних дій, в яких він брав участь, і подавати до них зауваження; 3) одержати винагороду за виконаний переклад та відшкодування витрат, пов'язаних із його залученням до кримінального провадження;